

טיב הקהילה

ב"ד

חקת
ה' תמוז תשפ"ג

המסע לפי אופק דרושלים

זמני הדלקת הנרות ומרצ"ש

7:13 הדד"ג
8:32 מוצ"ש"ק
9:06 ר"ת

סוף זמן קריאת שמע וחפילה

סוק"ש א' 8:12 | סוק"ת א' 9:42
סוק"ש ב' 9:05 | סוק"ת ב' 10:17

המסע לפי שניון קיץ

גיליון מס':
682

יו"ל ע"י קהילת שבתי בבית ד'

בנשיאות מורנו ורבנו הרה"צ

רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א

טיב הפרשה

אליו יתברך, זכו לישועה על טבעית ופלאי פלאות עשה ה' להמציא להם פדות ורווחה.

וכדי להשריש הדברים בלבות שליחי ישראל לא הסתפק משה בזכות הדברים, אלא הורה שחך כדי השתדלות יאסרוהו לסלך אדום בעצמו שאינם שמים בטחונם במעשיהם ותקוותם להתקרב אל הארץ אינה תלויה כלל בבחירתו, כי גם אם יסרב לבקשתם מובטחים הם בבוראם שהוא ימציא להם את הדרך אשר בה ילכו, ומה שמוטל עליהם הוא רק להתפלל לפניו, וכפי שעשו בעודם במצרים. וכך אכן היה בסופו של דבר, שאחר שאדום מיאן לתת את ישראל לעבוד בגבולו הצר וכאשר לא יצא, ובהמשך

סירבו גם עמון ומואב לקדם את ישראל, ואז כשכבר ידעו ישראל ששוב אין להם תקוה מצד הטבע, המציא להם הקב"ה ישועה שחיהו בגדר על טבעי, כי מלכי סיוון ועוגו היו מלכים כבירים ועצומים לסאוד, והם היו בטחונם של כל העמים אשר סביבתם (ראה רש"י להלן ב' כ), ובכל זאת התעברו עליהם ישראל במלחמה והרגום.

גם עלינו החובה להחזיר את האמונה כי אין מעצור מהשי"ת להשיע, אך כל עוד שיש דרכים טבעיים שביכולתם להביא מזון להאדם מוטל עליו להשתדל באמצעותם [וכאמור לא להיסתק עליהם] אולם אחר שהאדם עשה מה שביכולתו ושוב אינו מוצא דרך להמציא ישועתו מוטל עליו לבטוח בבוראו אשר יראנו פלאות.

לשם המחשת הדברים אספר עובדא נורא, היה זה בשנת הזעם כשהצורך הגרמני ביקש לעשות כליה בישראל, ורבים נדרו מעיר לעיר כדי למצוא מקום מבטח לעצמם, ובין הפלטים נמנו גם כן רבה של בריסק הגאון הגדול ז"ע ובני משפחתו.

הרבה גלים נהרו לסמוך על שמועות שונות שהגיעו לאזנם על כמה וכמה מקומות ששם לא יהיה דריסת רגל להצורך ימח שם, ובהגיעם למחוז חפצם העדיפו למצוא מחסה לעצמותיהם היגיעים. שונים היו הליכותיו של הרב מבריסק, באותה תקופה הייתה דוק של חרדה נוסכה על פניו ובכל מקום שדרכו רגליו התחיל שוב בחקירות ודרישות לדעת אם אכן מדובר במקום מבטחים והיה ה' בסעודו המציאו לפניו את המידע האמיתי אשר לפיה הסיק שעדיין לא מדובר במקום מבטחים, והמשיך במסעו אל המקום שהדעת הייתה נחמט שמדובר במקום מבטח יודר.

ביום סך הימים הגיעו הרב ופמלייתו למקום מסוים ובו נודע להם שנמצאים במצב מסוכן מאד, כי נמצאים הם במקום שהדשע כבר נעץ בו את טלפיו, ושוב אין דרך לברוח משם.

תיכף כששמע הרב את המצב לאשורו נעלם רוח החרדה מעל פניו, והתחיל לברר אצל מכריו היכן יש מקום ללון בעיר כדי להינפש מעט ממטל הדרך, לפליאת טובו ששאלוהו לרוח השלחה שאפפה אותו דוקא בהגיעו למצב הגרוע מכל, השיב: עד כה חששתי ודאגתי מאוד שסא איני יוצא ידי חובתי בהצלת הנפשות, ולכן השתדלתי מאוד בקיום מצוה זו וכשהוברר לי שעדיין יש אפשרות לשפר מצבינו באמצעות השתדלות לא נחתי לרגע אולם כעת הוברר לי ששוב אין מקום להשתדלות, וכיון שכך כבר יצאתי ידי חובתי, ושוב אין מקום לדאגה ומענה עלי רק לבטוח בה.

למחר לצייני כי אודר בטחון חזקה כל כך זכה הרב להמנות בין השרידים המוצלים מאש, והוא ורוב בני ביתו זכו לחונן את עפר הארץ.

השתדלות על פי השקפת התורה

והצטק אל ה' וישמע קלנו וישלח מלאך וימצאו מצרים ויהי אהנו בקרש עיר קצה גבולך: כ"ט ופירש"י: בברכה שברכנו אבינו הקול קול יעקב שאנו צועקים ונענים:

הנה באלו המקראות המדברים אודות בקשת ישראל מסלך אדום לעבור בגבולו אנו רואים שהקדימו דברים שלכאורה אינו סך הענין, שהרי פנייתם אליו לא הייתה כי אם לשם נטילת רשות לעבור בגבולו, ולמה אם כן ראו לנכון גם להרחיב דיבורם אודות העבר ולהזכיר גם את התלאות שסבלו במצרים?

אמנם ראה בפרש"י שאכן קישר את הדברים לענין בקשתם, והזכיר דבריו הם שאם ישמענו בני אדום שישאלו מבקשים לדשת את הארץ, יבינו שבאים הם סכת והבטחה שהבטיח הקב"ה לאברהם (בראשית יב ז): לדועך אתן את הארץ והתעוררו הם גם לתבוע חלק בארץ ישראל, וזאת סתוך טענה שגם הם זרע אברהם והתבטחה האמורה כללית גם אותם לכן הוצרכו ישראל לגלותם שאותה הבטחה מיועדת רק לאלו שהמיד הכירו שהם זרע אברהם, ולא בקשו להשתמש מיתוסם גם כשהיה עליהם להצטער בסיבתה ולפרוע מה שנגזר על זרעו (בראשית טו ג): יצנו אותם ארבע מאות שנה.

אולם לדבריו עדיין עלינו להבין לשם מה היה להם לדבר גם אודות גאולתם מסצרים כשצעקו אל ה' הרי בזה הפרט אין שום מענה לתביעתם הלה, ולפירש"י מתעוררת התמיה ביותר, שלדבריו עוד הוסיפו לספר שכוחם בפה נובעת מברכת יצחק הקול קול יעקב, ועלינו להבין למה להם להזכיר פרט המעוררת קנאה, כי על ידו יהיו מזכרים דבר גיבת הברכות שהיה באותו מעמד.

וכדי ליישב זאת נקדים שאם שלח משה מלאכים למלך אדום, אות הוא שהבין שרצונו של הקב"ה הוא שישאלו מצרים יעסקו בהשתדלות טבעית כדי להתקרב אל ארץ ישראל, וכיון שכן ביקש להורות להם הדרך וההשקפה הנכונה בחובת השתדלות, כי זאת עלינו לדעת שהקב"ה הוא כל יכול, ואין הוא זקוק לסעד ועזר מצד האדם כדי להמציא לו צרכיו, אולם מסיבות הדוועות לו יתברך, חפצו שהאדם ישתדל להמציא צרכיו באופנים טבעיים, אולם האדם מצידו אמור לו לבטוח באותן הפעולות שעוסק בהם לשם השתדלות, אלא עליו להשליך ידו על השי"ת, ויבין כי ההשתדלות היא רק כפריעת חוב כלפי שמיא, ואחר שישלם את חובתו יצוה ה' את ברכתו, לפעמים יהיה זה באמצעות אותה השתדלות שעשה ולפעמים באמצעות סיבות אחרות והרבה דרכים למקום.

דוק מיניה שכל האמור הוא בעוד שישועת האדם תלויה באמצעים טבעיים, אולם במצב שלא שייך להמציא ישועה באמצעים טבעיים אז פטור הוא מכל וכל מחובת ההשתדלות ואינו מוטל עליו כי אם לבטוח בבוראו שהוא ימציא לו ישועה.

כדי להחזיר הדברים בנפשות ישראל, ביקש להזכירם שישועת ה' אינה תלויה כלל בעסק ההשתדלות והזכיר להם את עברם בעודם במצרים שם לא היה שום דרך טבעי להוציאם מסמטותיהם, וכדאיתא במדרש חיל שאפילו יחידים לא מצאו להם דרך לברוח בהחבא, כי הייתה זו ארץ המסובבת בכל מיני כשפים שמנעו בריחת עבד, ורע וסר היה גודלו של זה שהניסה את סולו לברוח, ובכל זאת אחד שבני ישראל שמו את בטחונם בה' וצעקו

טיב המערכת

• וישלח משה לרגל •

בשבועיים האחרונים עקבנו כולנו בדאגה אחרי ההתרחשויות הנוראות שקדו בעם ישראל, בתחילה היו אלו המרגלים שחטאו והחטיאו את כל ישראל, ונרמו רעה לכל העדה ואחריהם קודח ועדנו שכמעט והמטי ח"ו כליה על ישראל, כמו שאמר הקב"ה למשה ולאהרן 'אבלו מתוך העדה... ואכלה אותם כרגל, ורק ברחמי המרובים של הקב"ה נשארו ועודנו קיימים, והנה בסוף פרשתנו שוב חזר הדבר על עצמו, אחרי שניצחו את עוג סלך הבשן וסיוחו סלך האמורי ועם ישראל יושב לבטח בארץ האמור, וישלח משה לרגל את יעזר, שוב נשלחו שליחים לרגל חבל ארץ של האמורי הנקרא יעזר, אבל שם היו פני הדברים שונים, ויצלחו בנותיה ויורש את האמורי אשר שם, מי לכד? איך לכדו?

כדי לקבל תשובה לשאלות עלינו לראות את דברי רש"י שאומר: 'המרגלים לכדוהו, אמרו לא נעשה כראשונים בטוחים אנו בכח תפלתו של משה להלחם, כלומר, אותם מרגלים שפשה רבינו שלח כדי לרגל את יעזר אמרו לעצמם אנהנו לא נחזור על הטעות של המרגלים הראשונים אלא אנו בטוחים בכח תפלתו של משה, ולכן הם עצמם נלחמו וכבשו את כל העיר למרות שהם היו אנשים בודדים.

חטא המרגלים התחיל מחסרון אמונה, כמו שרש"י מביא שם 'אני אמרתי להם שהיא טובה, חייהם שאני נתון להם מקום לטעות בדברי המרגלים למען לא יידשוהו, ומכיוון שלא האמינו לדברי ד' נכשלו ונענשו, וכאן באו המרגלים האלו שרק נשלחו לרגל ולא להילחם, אבל הם התענו בהיפך הגמור מהמרגלים הראשונים, הם החליטו שבכח האמונה אפשר להילחם ולנצח, וכך אכן היה.

כל אחד יכול להיות נפילה, כי כולנו אנשים ויכולים לטעות, אבל החכמה היא ללמוד מהטעויות ולא לחזור עליהם שוב, ועלינו לזכור שכל הנפילות מתחילות מחסרון אמונה, ולכן צריך כל הזמן לחזק את האמונה בהשי"ת כדי שבשעת מבחן נהיה חזקים לעמוד בניסיון ולא נפול תלילה.

(לפי טיב חזרה-תקו)

ניתן לשמוע את שיחותיו של מורנו ורבנו שליט"א • במספר מיוחד וישיב

באידיש: 073-2951321 • בלשון הקודש: 073-2951320

עדכוני קבלת קהל 100024-0534

טיב
ההודעות

י"ד הועדה הרוחנית: ר' יעקב רבינוביץ | עורך: ש. גולדשיין

הלכות תפילה וזמנה - ג

א. אם טעה, או עבר, והתפלל אחר ארבע שעות ועד חצות, אף על פי שאין לו שכר כתפילה בזמנה, שכר תפילה מיהא איכא, ר"ל שאף אם השהה את התפילה במזיד עד שעבר זמנה, ואח"כ התפלל, אעפ"כ יצא ידי חובת תפילה אף שהיתה שלא בזמנה (ש"ע סי' ט"א ומ"ב סק"ז).

ב. וכן אם לא התפלל קודם ארבע שעות, צריך לכתחילה להתפלל גם אחר ארבע שעות עד חצות, רק שאין לו שכר כתפילה בזמנה (מ"ב סק"ז), ומכל מקום אין לו להתפלל במנחה שתיים, לפי שגם בתשלומין שבמנחה אין לו שכר תפילה בזמנה (ש"ע הר"ב).

ג. אם עדיין לא כלו הארבע שעות שהוא שלישי היום, רק שהוא סמוך לזמן ההוא, ואם יתפלל כסדר יעבור זמן התפילה ויצטרך להתפלל תפילת שמונה עשרה אחר שלישי היום, ידלג פסוקי דזמרה וקאופן שנתבאר בדין איהו לבוא לבית הכנסת, אבל לא ידלג מקריאת שמע וברכותיה כלל אף שעיי"ז יהיה מוכרח להתפלל תפילת שמונה עשרה אחר שלישי היום (מ"ב סי' ע"א סק"ז).

ד. אם מתיירא שיעבור זמן תפילה ואין לו תפילין, מתפלל בלי תפילין ותיכף כשיבוא אח"כ לידו באמצע היום או במנחה יניחם ויאמר איזה מזמור (מ"ב סי' ט"ו סק"ט).

ה. אבל, אין לו לאחר זמן תפילה כדי להתפלל לפני העמוד, ובדאי לא יהיה לטובת הוריו במה שיעבור עיי"ז זמן תפילה, ודלא כא"א מבוטשאטש שמתידי (מזקי אורח אורח א).

ו. ומ"מ בשהו במזיד טוב שיתפלל אז בתורת נדבה, כי יש פוסקים שסוברים דבהזיה מלהתפלל עד ארבע שעות, שוב לא מצי להתפלל כלל, ע"כ יתפלל ויתנה שאם מצד הדין הוא פטור הרי תפילתו בתורת נדבה (מ"ב סק"ז).

ז. ומכל מקום אפילו מי שלא השיג להתפלל או לקרות קריאת שמע בזמן המצוה, משום הכי לא יאמר הואיל ונתעכב ולא קרא והתפלל בזמן מצוה מן המובחר ויש עוד פנאי יתעכב עוד, אלא כל הוריו ומקדים לעבור את בוראו הרי זה משוּבָּה, ובפרט אם לא ימצא אחר כך תפילה עם הציבור (מה"ח אות ט).

ח. ואחר חצות אסור להתפלל תפילת שחרית, ומשמע מלשון הר"ב דאפילו תיכף אחר חצות אסור להתפלל שחרית, ודבריו הם בין אם עבר ולא התפלל במזיד, ובין אם ולא התפלל טעה בשוגג (מ"א ומ"ב סק"ז).

ט. אמנם יש מקילין שיכול להתפלל בחצי שעה שאחר חצות, אבל לדינא משמע מהפוסקים שאין לזוז מפסק הר"ב, משום דבאמת מתחילת השעה השביעית כבר הגיע זמן תפילת המנחה, ומה שאנו מתעבבים מלהתפלל תפילת מנחה עוד חצי שעה הוא מטעם שאין אנו בקיאים בשעות, וחיישינן שמא יבוא לטעות, וע"כ אסור חז"ל להתפלל מנחה עד שש שעות ומחצה (מ"ב סק"ז).

י. אמנם בעדמ' אים התפלל שחורית בחצי שעה זו שאחר חצות יצא, וא"צ להתפלל מנחה פעמיים (מ"ב סק"ט).

יא. וי"א דיכול להתפלל אחר חצות בחצי השעה ובדרך הנאי, אם הגיע זמן מנחה יהיה זה לשם תפילת מנחה, ואם לא, יהיה זה לתפילת שחרית, ואחר חצי שעה יתפלל שנית בתנאי, אם הראשון למנחה זה לתשלום שחרית, ואם הראשון שחרית יהיה זה למנחה (יעקבא בשם הג"ח).

יב. ואחר חצי שעה זו ל"כ"ע שוב לא יתפלל תפילת שחרית, אפילו אם מה שלא התפלל עד עתה היה באונס, וכ"ש במזיד, והמתפלל מאותה שעה ואילך ברכותיו לבטלה לכמה פוסקים (ביה"ד דה' ואחר).

יג. דאז מתחיל הקרות ערב, שהחמה מתחלת לנטות למערב ואינו בוקר, ועבר זמנו ובטל קרבנו, דמועדו כתיב גבי קרבן תמיד, וכבר אמרו תפילות כנגד תמידים תקנום (ב"ש).

יד. אם סיימו תפילת לחדש בחצות, אין להתחיל חזרת הש"ץ אחר חצות, דחזרת הש"ץ אינו סיום תפילת לחדש, אלא תפילה בפני עצמה שנתקנה להוציא מי שאיננו בקי (פסקת השלח סי' כ' ביה"ש אות ז).

טו. אם שגג או נאנס ולא התפלל תפילת השחר קודם חצות, ימתין אחר חצות חצי שעה, כדי שיגיע זמן תפילת המנחה, ויתפלל מנחה, ואח"כ יתפלל שחרית בתורת השלמה, דמתחילה יתפלל מנחה שהוא חובת שעה, ואז כיון שהוא עסוק בתפילה חוזר ומשלים מה שטעה בתפילתו, ולא יקדים להתפלל השלמת שחרית קודם לתפילת המנחה (ש"ע הר"ב סי' ט"ב ומ"ב סק"ז).

טז. וי"א דזה דוקא ברצוה להתפלל עכשיו שניהם, שאז צריך להתפלל קודם התפילה ואח"כ ההשלמה, אבל אם אין רוצה עכשיו להתפלל התפילה, יכול להתפלל קודם ההשלמה (ש"ע מה"ח סי' צ"א, ולפ"ז יכול להתפלל התשלומים בחצי שעה אחר חצות, ומ"מ אסור לו לברך ברכות קריאת שמע (אוצר הלכות בסם בעל שש"י מתידי).

יז. דוקא בשגג או נאנס יכול להשלימה, אבל אם היזיד ולא התפלל שחרית עד חצות אין לו תקנה (מ"ב סק"ז). וי"א דאם רצה יתפלל אותה תפילת נדבה, ואינו צריך חידוש אם מתפלל אותה בתפילה הסמוכה לה, וי"א דצריך חידוש (סי' ק"ה סי' ומ"ב סק"ב).

זאת חוקת התורה – קיום המצוות בתמימות

מעם למצות פרה ארומה

התורה אשר צוה ה' דרכו שבני ישראל מקיימין את המצוה בחוקה דייקא מבלי טעם על ידי זה 'לאסור' יש לכבדו הקב"ה פתחון פה 'לאסור' ולהשיב מענה להמקטריגים שמהראוי להושיע לישראל מבלי טעם כיון שגם הם מקיימים מצוה בחוקה מבלי טעם.

המקיים החוקים מעלה עליו הכתוב כאלו קיים כל התורה וראה מה שכתב בזה רבינו האור החיים הקדוש זי"ע (ויש הפרשה) הטעם שכינה הכתוב למצוה זו בשם כללות התורה, ונקט בלשון 'חוקת התורה', ולכאורה היה לו לומר זאת חקה וגו', או זאת חקת הטומאה, או חקת הטהרה, כדרך אומר (שמות יב מג) 'זאת חקת הפסח'. אלא שבא הכתוב להורות בזה שאם יקיימו מצוה זו, גם הייתה חוקה בלא טעם, מעלה עליהם הכתוב כאלו קיימו כל התורה אשר צוה ה' לאסור, כי קיום המצוה בלא טעם יגיד הצדקת האמונה והסכסכת הנפש לקיים כל מצות הבורא וזה לך האות.

מצוה בלי ידעת הטעם ניכר עליו שעושה מאהבת ה' וראה מה שכתב בספר קדושת לוי (פרשת וירא) וזה לשון קדשו: ראה בסיינתא דשמיא דיש ב' בחינות אחד שאדם עושה מצוה שיודע טעם המצוה, ואחד שעושה מצוה ואינו יודע טעם וגדול הוא העושה בלי ידעת טעם ממי שיודע הטעם שבידע הטעם אינו ניכר שעושה המצוה מאהבת הבורא שאפשר מחמת שיודע הטעם הוא עושה מה שאין כן העושה בלי ידעת טעם ניכר שעושה הכל מאהבת ה' ע"כ.

וכבר אמרו חכמינו ז"ל (נדרים סב.): רבי אליעזר בר רבי צדוק אומר: עשה דברים לשם פעלם וכפירוש הר"ן שם: לפעלם – לשם הקדוש ברוך הוא שפעלם וצוה עליהם.

לא יתפעל משענת היצר הרע, לא לפני המצוה ואף לא לאחריה ועל דרך העבדה טובא בשם הרמ"ק רבי מאיר מפרישלאן זי"ע, רמו נאה בדברי רש"י הק' לפי שהשטן ואומות העולם מוּנִיין את ישראל לומר מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה לפיכך כתב בה חקה, מידה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה.

הנהגה דרכו של היצר הרע לבא אל האדם כאשר רוצה לעשות מצוה, ומפחה אותו בטענות שונות ומשוּנָוֹת כדי לסנועו מקיום המצוה, ומדבר על לב לומר: למה לך לעשות המצוה הזו, וכי מה תועלת במצוה זו ולמה לך לעשותה כלל. אמנם אחר כך כאשר האדם מתגבר עליו ואינו שומע לו ועושה המצוה, איו רוצה היצר להביאו על כל פנים לידי התנשאות, ואז מופך את טענותיו, ואומר לו: זכור נא איך עשית מצוה גדולה כזו, והרגשית טעם מתיקת המצוה. וכל כוונתו היא כדי להביאו לידי נאות ח"ו שעשה מצוה זו, על זה צריך האדם להחזיר שלא ישמע אליו. וזהו שאמר לפיכך כתב בה חקה גידה היא מלפני, רצונו לומר קודם שתעשה המצוה תדע שגידה היא ואתה מוכרח לעשותה, ולא תשמע אל היצר לבלתי. וגם אין לך רשות להרהר אחריה, כלומר אחר שתעשה המצוה אין לך רשות להרהר בה כ"ל, כדי שלא תבוא ח"ו לידי פניה ונאות ח"ו.

וחסד שטן מלפניו ומאחוריו ועל פי זה פירשו בספ"ק [ראה אס"י יוסף בפרשתן] דזהו הפירוש במה שאנו אומרים בברכת השכיבנו 'אחר שטן מלפנינו ומאחורינו', רצונו לומר שנוכל להגצל מלטו בעת שבא בטענותיו קודם עשיית המצוה וזה 'מלפנינו', וגם מה שבא אחר כך אחר עשיית המצוה וזה 'ומאחורינו'. והיא רעוא מלפני אבינו שבשמים שנוכח לקיים מצותותיו כראוי וכדת, בתמימות לשם פעלם, לעשות נחת רוח לפניו ויתברך שמו.

בפרשתו (במדבר יט ב) 'זאת חקת התורה', פירוש רש"י לפי שהשטן ואומות העולם מוּנִיין את ישראל לומר מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה לפיכך כתב בה חקה, מידה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה.

וכבר הקשו הספרשים דהרי להלן מביא רש"י בשם רבי משה הדרשן טעם על מצוה זו, דהיינו שבאה לכפר על עון העגל שנתבא אמו וכו', ואם כן תו לא הוה מצוה זו בגדר חוקה דהרי יש בה טעם הנ"ל, ולמה נקט הכתוב בלשון 'זאת חוקה'.

תשובת המשקל לפנים האמונה – לעשות החוקים בלא טעם והירוש' נפלא טובא בשם הרמ"ק רבי יצחק מווארקא זי"ע (ראה ישמח ישראל פרשת פרה) והוא יסוד איתן בדרך האמונה, וזה דבריו: דהנה ידוע אשר עיקר חטא העגל נצטח מחסרון אמונה, והיינו כי הרי עיקר האמונה היא בוסן שהשכל אינו סאיר והמוח אינו בריה, וכמאמר הכתוב (תהלים צב ב) 'ואמונתך בלילות', ודור הזה כאשר חסר להם משה רבינו ע"ה שעה קטנה, והשכל לא האיר להם כל כך מיד עשו מה שעשו. והתיקון לזה הוא תשובת המשקל לחוק את האמונה, והיינו להאמין בפשיטות אף שלא נדע ולא נשיג בשכיליג, אף על פי כן נאמין במצוות השי"ת.

זה הוא דברי רבי משה הדרשן, יען שהפרה הוא חוקה בלא טעם ולא נדע נשיג שום טעם על פי שכליג, ואף על פי כן אנו מקיימין אותה, על כן הוא תיקון לחטא העגל - חסרון אמונה רח"ל, כלומר שנתבא פרה שאין לה שום טעם רק הכל מצד האמונה, ותכפר על מעשה העגל שנעשה מחמת חסרון אמונה.

מדוע גילה הקב"ה טעם מצוה זו רק למשה רבינו ועל פי הדברים האלה, מביא הש"ע שיהא ישראל [בשם אביו הרמ"ק רבי יחיאל מאלכסנדר זי"ע] לבאר דברי המדרש (במדבר רבה יט ד) 'לך אני מגלה טעם פרה אבל לאחר חוקה, כי משה רבינו ע"ה לא חטא בחטא העגל ולא נצרך להתיקון הוה, ולכך גילה לו הקב"ה הטעם שמצוה זאת אבל לאחרים שפגמו באמונה בחטא הג"ל, להם מוכרח הדבר להיות חוקה בלי טעם למען יכפר להם חטאם על ידי אמונת המצוה הזאת.

בזכות שמקיימים המצוות בלא טעם, זוכים להושיע אף כשאינם ראויים מצד מעשיהם

וכעין יסוד זה מצינו בדברי הבני יששכר זי"ע (תשרי מאמר ג) בביאור מאמר הכתוב 'זאת חוקת התורה אשר צוה ה' לאסור, דלכאורה מילת 'לאסור' הוא מיותר. ומפרש בהקדים דברי הרמ"ק רבי זושא זי"ע, שביאר בקדשו מאמר הכתוב (תהלים פ"ד) 'תקעו בחדש שופר וכו' כי חוק לישראל הוא' וגו', דכאשר כביכול הקב"ה רואה את טענת המקטריגים על עמו ישראל, והוא יתברך שמו, הרי רוצה להושיע את ישראל ולזכותם אף אי אפשר להצדיקם רק אם ראויים לכך מצד הדין שהרי 'מלך במשפט יעמיד אורף, והמקטריגים שואלים מה טעם יש בדבר להושיע לישראל כיון שאין להם זכות ח"ו. על זה משיב כביכול הקב"ה שבוודאי מצד הדין והמשפט יש להצדיק את עם בני ישראל, כיון שמקיימים מצוות שהם חוקים בלא טעם, המשפט צדק הוא להתנהג עמם מדה כנגד מדה, ולזכותם ולהושיעם מבלי טעם.

וזהו שאמר הכתוב 'תקעו בחדש שופר וכו' כי חוק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב, דכיון שמקיימים ישראל את מצוות התורה בחוקה מבלי טעם, אזי המשפט הוא שיושיעו מבלי טעם.

ועל פי זה יבואר מאמר הכתוב (בפרשתו) 'זאת חוקת

צדדים רבים לכאן ולכאן. ולפיכך משאיר הוא את ההחלטה בידיהם עצמם, ובאם רוצים הם לקחת על עצמם את הסיכון שבדבר הרי הן רשאים.

כ"ק אדמו"ר מצאנו - קלויזנבורג צוק"ל
לדגל האי יומא ההלואל של מרן האדמו"ר הגה"ק רבי יקותיאל יהודה בתר"ק רבי צבי בעל דברי יציב מצאנו קלויזנבורג צוק"ל שיחול השבע (יום ר' ט' תמוז) מגישים אנו כאן קובץ קטן של טיב המעשיות, מתוך אוצרו הגדול של רבינו הרד"צ שליט"א מלוקט מתוך הספרים הרבים, שיחות ומאמרי קודש - יחי זכרו הטוב חקוק לדורות, למען נלך בדרך טובים ואודרות צדיקים נשמה, אמן.

כששמע האברך את תשובת הרבי שאינו יכול להכריע בדבר פרץ בבכיות נוראות, הוא בכה כך שעה ארוכה, ובפתאום קם ממקומו ניגש אל ארון הספרים שבחדר, השעיך את ראשו על הספרים ובכה בבכיות נוראות על מד מצבו. שהנה כשכבר נראה היה שיש איזה סיכוי ותקוה לישועה, גם היא נגזרה ומתרחקת מהם. לפתע קם הרבי ממקומו בהתרגשות גדולה, ואמר לאברך, דווקא בזה כן יכולי לעזור לך... והנה פרץ אף הרבי בבכי מר, וכך געו השנים החסיד ביחד עם רבו בבכיות של תפילות ובקשות לקל חי, להחיש לעמו ישועה ורחמים. והנה למרבה הפלא הועיל הרפואה, והתמלא הבית כולו אורה, וזכו להעמיד דורות ישרים ומבורכים זרך ברוך ה'.

ללמדך כוחה של תפילה, ושל תפילת הצדיקים, שהתפילה הבוקעת ממעמקי לב נשבר עולה ובוקעת רקיעים קודעת את כל המסכים ומבטלת את כל הגזירות ומביאה את הישועה למעלה מדרך הטבע.

אל בית מדרשו של מרן כ"ק אדמו"ר מצאנו צוק"ל, היו עולים ובאים רבנים ותלמידי חכמים מופלגים, כדי להציע את שאלותיהם ואת קשיותיהם בדברי תורה והלכה, והרבי בגאונותו העצומה היה מפלפל עמהם כדרכה של תורה מפרק הויית ומשבר סלעים, והיו הדברים שמחים כנתינתם מסיני.

בהזדמנות אחת הגיע צורב אחד לדבר עם הרבי בלימוד, הוא החל להרצות את חידושו המבריק ביישוב קושיא אחת גדולה שהתחבטו בה גדולי האחרונים. אמר לו הרבי בגאונותו העצומה, שמדברי המהרש"א במקום פלוני לכאורה נסתרים דבריו.

אך האיש במקום ההודות בטעותו, ולהרכין ראש בפני המהרש"א ניסה להתעקש על חידושו, ואמר שאילולא דברי המהרש"א שפיר יתקיימו דבריו... ומסופקני שמה אין דברי המהרש"א מוכרחים כלל.

כשמוע הרבי את דברי האיש וזולו בתורתו של המהרש"א החל זועק באש קדשו, מה מקום ספק יש כאן? הלא שפיטא שדברי המהרש"א ודאיים הן, ותורתו תורת אמת, והאומר בהיפך מדברי המהרש"א הוא השקרן! ותיפך זרקו הרבי החוצה בבגשת פנים.

האיש יצא בבהלה וכראותו שם עומד את מוהר"ג רבי שלום אייזנברג שליט"א, רב ומ"ץ דק"ק צאנו בעיה"ק ירושלים תלמיד מובהק של הרבי הקדוש, ניגש אליו ושאלו, מה חרי האף הגדול הזה? הלא רק נדברו בלימוד...

אבל ר' שלום לא נכנס עימו בוויכוחים כלום, ורק אמר שאינו חפץ להתעסק עימו כלל. לאחר שהרבי דיבר בקדשו שהוא שקרן, ועם שקרן אינו רוצה שום קשר!

צא ולמד, עד היכן מגעת אש אהבת התורה, תורת אמת, הבעורת בליים של צדיקים, אשר מהאי טעמא אמרו בפרקי אבות (פ"ב מ"ו) "הוי מתחכם כנגד אורן של חכמים, והוי זהיר בגחלתן שלא תיכווה וכו', וכל דבריהם כנחלי אש".

כ"ק מרן האדמו"ר מצאנו - קלויזנבורג צוק"ל הגיע בהזדמנות אחת אל ביתו נאוה קודש של הרבי הזקן מבלאזוב צוק"ל, ישבו שני הצדיקים גדולי הדור יחדיו באהבה וחיבה, והאריכו בשיחות קדשם בעניינים שונים כשהם חורזין דברותיהם בהלכה ובאגדה ובסיפורי הצדיקים, ואש קודש מלהטת סביבתם. חסידים רבים עמדו סביב סביב בהרדת קודש, כשהם עושים אוננם כאפרכסת ושוחים בצמא ממעיינות תהום רבה שפתחו בפניהם הצדיקים.

והנה הופיע לפתע צלם חובבני, שתיפך משהגיעה השמועה לאוזניו מדבר הפגישה הגדולה שבין שני ענקי עולם, מיהר אל המקום והחל 'לתקתק' במצלמתו הגדולה תמונה אחר תמונה. וברצונו 'לתפוס' כמה תמונות גדולות והדורות ממראה פני קודשם של הצדיקים, החל להידחק פנימה יותר, הוא חיזו ודחק את החסידים העומדים מלפניו עד שהצליח 'לתפוס' עמדה טובה, סמוך ממש אצל שולחן הצדיקים הגדולים, ושם נעמד עם הציוד הכבד מול פני הקדוש, והחל לצלם תמונות רבות, תמונה אחת אחרי השניה, ללא הרף.

סיפורי השגחה פרטית שנשלחו לפערכת ע"י הקוראים

רצון יראיו יעשה'

יש לי את עבודתי הקבוע בשיפוצים. בנוסף לכך אני עובד כנהג אוטובוס בכמה חברות שונות לפי הצורך של החברה ללא התחייבות מצדי, וכל פעם בשיקול אם זה מתאים לי לסדר היום שלי. שבוע שעבר בקשו ממני לקחת קו של תחבורה ציבורית בירושלים מכיוון שהיה להם מחסור בנהגים. הסכמתי בשמחה והתייצבתי לעבודה בשעה היעודה. לפתע שמתי לב שהתבלבלתי ולא לקחתי בחשבון נכון את זמן תפילת מנחה, התברר לי שלא יהיה לי פנאי להתפלל במניין. הטעות נבעה מכך שהיה נראה לי שבשעון קיץ יש יותר זמן ממה שהיה בפועל, הייתי עם האוטובוס שלי בשכונת הר נוף ליד השטיבלאך המרכזי 'אמרי שפר', אבל לא היה לי זמן להיכנס ולהתפלל כי בעוד עשר דקות עלי להתחיל מסלול ולאחר לנוסעים אסור לי.

נתייתי ליד תחנת אוטובוס ועמדתי להתפלל מנחה ביחיד באוטובוס בצער ובמפח נפש מצטער על כך שלא אזכה להתפלל בציבור.

התחלתי אשרי והסלולרי מצלצל, פעם פעמיים שלוש ולא מפסיק לטרטר אותי, משום מה עניתי לטלפון הבהול ועל הקו היה הסדרן של הנסיעות ששאל אם לא אכפת לי לעשות את המסלול הבא שזה לצאת רבע שעה אחר, כל כך התרגשתי ואמרתי: "בטח שאני יכול!!! עכשיו כבר היו לי עשרים וחמש דקות לעצמי. בקשתי מה' שכבר סידר לי תפילה בציבור שיעזור לי גם למצוא חניה לאוטובוס. המשכתי מעט למעלה, והבלתי יאמן קרה, מצאתי חניה גדולה עבור האוטובוס.

רצתי להתפלל. כזו תפילת מנחה מתוקה אני לא זוכר אי פעם! הרגשתי שקבלתי את התפילה בציבור במנתה ממש, ה' שמע את המצוקה שלי והודיע אותי.

התבוננתי לחשוב שאת התפילות ביום יום גם צריך להעריך ולהתפלל אותם בשמחה. לא צריך להגיע למצוקה כדי שהתפילה תהיה מתוקה!!! בעל המעשה.א.ב.

הפענוץ לכות את הרבים בסיפור של השגחה פרטית פוזנן לשלוח אל ר' שפחה ספואלס נפקס: 15326517922

הצילומים הרבים הללו הפריעו לאדמו"ר מבלאזוב ברוב קדושתו, והוא ביקש מן הצלם להסיר את מצלמתו ממול פניו, ולהפסיק לצלם. אך הצלם שלא רצה להפסיק צילומים נדירים שכאלו, שיש לו עליהם זכות 'בלעדית'... עשה עצמו כמי שאינו מבין את דברי הרבי והמשיך לחבוט עוד ועוד במצלמתו, כשכל רגע מבליח הבוק המצלמה ומשמיע את קול הצילום. כשראה הרבי שלא הועילה בקשתו, גער בו בצלם והורה לו לצאת תיפך מן הבית.

כשהבין הצלם כי כלתה אליו הרעה, עודו רגע קט יתנפלו עליו החסידים וילמדוהו דרך ארץ... מיהר לארוח את המצלמה הגדולה, ולברוח על נפשו כל עוד נשמחו בו. לאחר שיצא הצלם ועזב את המקום נסבה שיחת קדשם של הצדיקים אודות ענין הצילום והתמונה, הפשך בעמוד הבא <

והזכירו כמה וכמה צדיקי עולם שהיו מקפידים על כך שלא יצלמו אותם ופירשו כמה טעמים בדבר על פי גנלה ועל פי נסתר, בדברים נעימים כדרכה של תורה.

לאחר מכן אמר הרבי מבלאזוב לרבי מצאנא, שמצד עצמו איננו ק'פדן גדול בענין זה ואינו נוהג למחות כך בכל מי שמצלם אותו. אלא שהתנהגותו של צלם זה היתה מוגזמת כשנעמד כך לפניו ממש כשאינו פוסק לצלם לרגע זה הפריע בעדו, ולכן הורה לו לצאת.

ומדי דברו עימו ביקש הרבי מבלאזוב מן החסידים העומדים אצל הקיר לזוז קמעה והראה לו לאורו שעל הקיר בסלון ביתו תלויה תמונה גדולה של כ"ק זקנו בעל "צבי לצדיק" מבלאזוב זצוק"ל, והעיד בפניו שבכל פעם שמסתכל בתמונת פני קדשו יש לו הרהור תשובה ומי יבוא בסוד קדושים.

וכבר מילתנו אמורה רבות פעמים שאין אנו באים במדור זה להורות הלכה או מנהג רק ללמוד מתוך "טיב המעשיות" הללו את שיגם ושיחם של הצדיקים הנדמים למלאכי השרת שכל אורחותיהם ופעולותיהם מחושבים ומכוונים על פי ישרותה של תורה תמימה, אשר "דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום" (משלי ג יז).

***

יהודי נכבד מאנשי ארץ הקודש נזקק להתלות אל אימו בנסיעה קשה למדינת הים לצורך ניתוח דחוף שנוקקה אימו לעבוד באחד מבתי החולים הגדולים שבבוסטון.

מלבד מחלתה החמורה ומצבה הקשה של האם הזקנה נוספה להם גם המצוקה הדוחקת של השאלה המפורסמת (קידושין ב:): "זכסף מנלן?" - לפיכך בידח עם הכנתם אל הניתוח המסובך, סובבו על פתחי הנדיבים שבניו יורק וביקשו עזרה וסיוע בכיסוי ההוצאות הרבות.

ערב אחד הגיעו לביתו של כ"ק האדמו"ר מצאנא-קלויזנבורג זצוק"ל שביזניאן סיטי, לבקשת עצנה וברכה להצלחת הניתוח ולרפואה השלמה. כשראה הרבי שהמדובר באיש של צורה תלמיד חכם וירא אלקים, ואימו אף היא אשת חבר חשובה קיבלם בסבר פנים יפות וברכם בברכות טוב. עם סיום הביקור ביקש האיש מן הרבי, אם יש ביכולתו לעזור להם בתרומה הוגנת להוצאות הניתוח, שכידוע עולים ומשתרגים לכדי עשרות אלפים דולרים!

הרבי הק' נעתר לבקשתם, והוציא מאמתחתו שטר של עשר דולר (\$10)... והעניק להם בצדקה. הם תמחו מעט והתפלאו על הסכום הקטן שנתן הרבי, אך כמוכן שתקו והודו לרבי בברכת תודה.

הניתוח הקשה עבר בסיועא דשמיא בהצלחה גדולה, האם נשארה בבית הרפואה לשבוע ימים של אשפוז מלא להתאוששות ולמקב. ועם תום כל הטיפולים המורכבים והנפקת תעודת השחרור המיוחלת, ניגש האיש אל המשרד כדי להסדיר את ענין התשלום שביחד עם כל ימי האשפוז הטיפולים והתרופות הגיע לסכום עצום. האיש לא ידע עדיין כיצד יכסה' את כל החוב הענק הזה, אמנם היה בידו חלק קטן מן הסכום ממה שעלה בידם לגייס מן התרומות שנאספו מנדיבי לב שבאמריקה אבל עדיין

ניתן להנציח את העלון לשפחות, לברכה והצלחה או ליאריצייט

להתוודות ברבים על כך, שבשעה שתפסוהו הרשעים הארורים לגזו ממנו בעל כורחו את הפאות ואת הדיקנא קדישא לא נלחם כנגדם מספיק בכל כוחו במסירות נפש. - הגם כי פשוט שהיו הם חזקים ואיתנים פי כמה וכמה ממנו, כאשר התנפלו עליו כמה זנדרמים אכזריים עם כלי נשק שלופים וביחד עם כלביהם האימתניים לא היה שייך כמעט להתנגד להם. מכל מקום אף על פי כן היה הוא צריך לעשות את שלו, ולהתייצב כנגדם בחירוף נפש!

והיו דברי קדשו מזעזעים את נימי הנפש, ונמס כל לב לנוכח 'זודיו' נורא שכזה... של צדיק יסוד עולם שכל ימי חייו חטיבה אחת של מסירות נפש להרצת תורה וחסידות והעמדת דת על תילה!

***

באותה הזדמנות סיפר הרבי הקדוש מעט ממה שעבר עליהם בימי השואה האיומה וכמה עניינים שלמד שם בתוככי גיא צלמוות מגודל מעלתם של ישראל, שלפעמים דווקא בעת שפלות כשמובלים כצאן לטבח ניכרת מעלתם וגדולתם.

וסיפר בקדשו על איש יהודי אחד שהיה עימו יחדיו במחנה 'אושוויץ' הנודע לשמצה, אשר עוד כמה וכמה שנים מלפני השואה פרק מעצמו את עול היהדות, התבולל בין הגויים ולא קיים התורה והמצוה כלל. - ובשיחתו עימו עוררו הרבי הקדוש להרהר בתשובה, כדרכו בקודש, ונפתחה ביניהם שיחה עמוקה בענייני השקפה ותכלית החיים של איש ישראל עלי אדמות.

נענה אותו יהודי מתבולל ואמר, שם למעלה בטוחני שיהיה לי חלק לעולם הבא...

מנין לך הוודאות הזו? - הקשה הרבי.

פשוט, הסביר האיש, הנה מזה כמה שנים טובות שהנני מתנהג ונראה כגוי גמור, מחלל שבת בפרהסיא, אוכל נבלות וטרפות רח"ל. רוב החברים הגויים שלי לא העלו על דעתם כלל שהנני איש יהודי, ואף על פי כן כשהגיעו אותו רשע בגזירת 'להשמיד ולהרוג ולאבד' הורה לפתוח את כל ספרי האוכלוסין, ובקפידה גרמנית עיקשת עברו שם אחד שם כדי לגלות מי ומי הוא מזרעו של אברהם אבינו זרע ישראל קודש, ותיכף נתפס להיעקר על קידוש השם!

ומעתה הלא דברים קל וחומר, סיים האיש, אם היטל רשע שפל וחדל אישים עלה בידו לגלות שהנני יהודי מבטן ומלידה על אחת כמה וכמה מלך מלכי המלכים הקב"ה שהכל גלוי וידוע לפניו, בוודאי יודע מדבר יהדות, ויתן לי עולם הבא ככל אחינו בני ישראל שיש להם חלק לעולם הבא! (סנהדרין פ"י מ"א).

הרבי נהנה מאוד מדבריו, ואמר, אם כך הלא בוודאי תרצה כמו כן לחיות את שארית חיך לכל הפחות כאן באושוויץ כמו שאר כל אחיך היהודים. ואכן זכה האיש לשוב בתשובה שלמה על שערי הגיהנום הנורא שבאושוויץ, הוא התקרב לאורו הגדול של הרבי, שכידוע היה מעורר לב ישראל במחנות ומקרבם אל אביהם שבשמים. עד שזכה מתוך תשובות לעלות אל המוקד על אש המזבת ביחד עם רבבות אלפי ישראל. ובכך הצטרף אל לגיונו של מלך, לגיון הבעלי תשובה הרבים שזכה הרבי הקדוש להשיב אל אבינו שבשמים.

וזאתו יזן עליה ועל כל ישראל - אמן

נותר סכום גדול מאוד לתשלום, והאיש חשב לפרוס את החוב בתשלומים, ובהמשך לנסות להשיג את הממון הנצרך. אך לפליאתו הרבה, כשביקש 'חשבונית' מסודרת על כל יתרת החוב, אמרו לו להפתעתו שאין שום יתרת חוב והכל 'שולם' עד פרוטה אחרונה... כשבידו כיצד קרה נס שכזה ומי הוא זה ואיזה ששילים עברו סכום עצום שכזה, התברר שאת הכל עשה יפה בעיתו מרן האדמו"ר מצאנא, שהורה להשלים את כל חובת התשלום משלם, והוא זה ששילים בעדו את כל הסכום כולו!

או אז הבין האיש למפרע את גודל צדקותו וחכמתו הגדולה של הצדיק, שלא רצה שיעשו 'עסק' ממנו, אם יתן בפניהם תיכף את כל הסכום ויהללוהו וישבחוהו, ואולי גם יתגרים להם אי נעימות מחמתו שמוציא עברם סכומים גדולים שכאלו. לפיכך התחכם להסתיר את צדקותו בהסתר, ושלה לפניו את כל הצדקה הגדולה כמתן בסתר. כענין שנאמר בזה (מיכה ו, ח): "הגיד לך אדם מה טוב ומה ה' דודש ממך, כי אם עשות משפט ואהבת חסד, והצנע לכת עם אלקיך". שתהא 'אהבת חסד' שלך גם כן בדרכי הצנע לכת.

ובכל שכיוצא בזה משתבח הכתוב (תהלים מא ב): "אשרי משכיל אל דל", ופירש ב"מצודות דוד" על אתר: "משכיל אל דל - הנותן צדקה לדל בהשכל, לבל יכלמו" ע"כ.

***

שמעתי בעצמי מפי קדשו של הגה"ק האדמו"ר מצאנא זצוק"ל בשיעור חומש-רש"י שמסר במקלות עם ובין הדברים האריך שיחתו אודות מצוות פאות הראש והזקן, ובגודל השפעת קדושתם וברכתם הגדולה, כמבואר בספרים הקדושים.

ובתוך דברי קדשו אמר, שמטעם זה אחת הגוידות הראשונות שגור הרשע היטל ימ"ש על ישראל היתה לגזו להם את פאותיהם ואת זקנם, באשר לא היה יכול לסבול את צורת קודשם של בני ישראל וגודל הברכה והקדושה שמשפעת בזה. ובכך יש לשונאיהם של ישראל גניעה בהם ויכולים להילחם בהם. ואילו היו ישראל קדושים יודעים ומשיגים עד היכן הדברים מגיעים, ונלחמים על כך בחירוף נפש, לא היתה מיוזמת הרשעים מצליחה בזה, ולא היה להם שליטה על בני ישראל, והיו ניצולים כולם מאותה גזירה קשה. ולא נחה דעתו באש תבערת קדשו, עד שהוסיף ואמר שרוצה

על הברכה יעמדו

התורמים להפצת העלון

		<p>גרפצ'יק טל: 02-5002321</p>	<p>לע"נ החבור שמואל מאיר ז"ל בן יכלחסי"א רבי ישראל יצחק נלבי"ע יח נסלו תנצבה.</p>	<p>לע"נ מרת חיה סאסא בת לאה נלבי"ע י סיון תנצבה.</p>	<p>שרה שיינדל בת סילה רוחה להצלחה בכל העניינים</p>	<p>האחים היקרים העומדים תמיד לימין רבינו הרב יהודה בן שרה שיינדל והרב שאול יחזקאל בן שרה שיינדל וכל משפחתם - להצלחה בכל העניינים</p>	<p>יוסף בן סילה רוחה לרפואה שלימה</p>	<p>לע"נ הרב יעקב מיכאל זצ"ל בן החבר הרבי' ישראל זצ"ל מיינער נלבי"ע יח אל תשפ"ח תנצבה.</p>
--	--	-----------------------------------	---	--	--	--	---	---

י"ו ל ע"י קהילת שבתאי בבית ד' | רח' ישעיהו 7 ירושלים | טל: 05276-10455 078-3331109 | shivti11@gmail.com

יהודי יקר! אל תחזיק טובה לעצמך, הנך עוזמן להדפיס ולהפיץ את העלון באזור פגזוירך ולהיות שותף לזיכוי הרבים. הפענוניינים יקבלו את העלון במייל (אפשר גם ישירות לרפוס) בקובץ בהדפסה. Anyone Interested in receiving Tiv Hakehila weekly in Hebrew or English should Email - Sheldon@hpins.net Or | zelig@gmail.com or text 718-249-7173